

Sygn. akt V KK 14/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika ,
w sprawie **F. G.**

skazanego z art. 35 ust. 2 w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 16 stycznia 2019 r.,

kasacji, wniesionych przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w N. oraz obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 20 czerwca 2017 r., sygn. akt VII Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w N.

z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...],

**1. uchyla zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Rejonowego
w N. w części dotyczącej skazania za przestępstwo z art. 284
§ 1 k.k. w zw. z art. 284 § 3 k.k. i w tym zakresie umarza
postępowanie;**

**2. oddala kasację obrońcy skazanego w pozostałym zakresie
jako oczywiście bezzasadną;**

3. zarządza zwrot na rzecz skazanego opłaty od kasacji a kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w N., wyrokiem z 21 grudnia 2016 r., sygn. akt II K [...], uznał F. G. za winnego tego, że w nieustalonym okresie od dnia 23 marca 2014 r. poprzez zaniechania w zakresie: zapewnienia prawidłowych warunków bytowych, należytego wybiegu, zapewnienia należytej opieki weterynaryjnej, zapewnienie zabiegów pielęgnacyjnych, w tym prawidłowej korekcji kopyt, eliminację pasożytów, zapewnienia wystarczającej ilości i jakości karmy znęcał się nad zwierzętami gospodarskimi w postaci 18 koni i przyjmując, że czyn ten stanowił występki z art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt wymierzył mu karę 300 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 100 złotych.

Tym samym wyrokiem F. G. uznany został za winnego tego, że w okresie od 1 grudnia 2013 r. do 1 kwietnia 2014 r. w M. dokonał przywłaszczenia ośmioletniego kuca maści kasztanowatosrokatej o nazwie K. vel P. o wartości 500 złotych na szkodę Ł. M. i przyjmując, że czyn ten stanowił wypadek mniejszej wagi opisany w art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 3 k.k. wymierzył mu karę 20 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 100 złotych.

Ponadto, Sąd uznał F. G. za winnego tego, że w dniu 4 kwietnia 2014 r. w N. nakłaniał Ł. M. do złożenia fałszywych zeznań w sprawie Prokuratury Rejonowej w N., sygn. akt 2 Ds. [...], na okoliczności wejścia przez siebie w sposób legalny w posiadanie kuca o nazwie K. vel P., podczas gdy kuca przywłaszczył i przyjmując, że czyn ten stanowił występki z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. wymierzył mu karę 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 100 złotych.

Sąd Rejonowy w N. orzekł karę łączną grzywny w wymiarze 350 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 100 złotych, a ponadto przepadek zwierząt gospodarskich w postaci 12 koni, zakaz posiadania zwierząt w postaci koni na okres 10 lat i nawiązkę na rzecz Fundacji [...] w W. w wysokości 20 000 złotych.

Od wyroku tego apelacje wnieśli prokurator, obrońca oskarżonego i oskarżyciel posiłkowy Biuro Ochrony Zwierząt Inspektorat w Z..

Prokurator Prokuratury Rejonowej w N. zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego i zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść orzeczenia poprzez przyjęcie, że zeznania świadka K. S. dotyczą okoliczności nie objętych zarzutem, a mianowicie składowania szczątków zwierząt etc, podczas gdy świadek zeznawał o okrutnych metodach stosowanych w chowie zwierząt przez oskarżonego, a to o samodzielnym odbieraniu porodu klaczy z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego, za pomocą którego ciągnięto źrebię, w następstwie czego źrebię i źrebię straciły życie; przyjęcie, że czyn oskarżonego popełniony został przez zaniechanie, choć sam Sąd w treści uzasadnienia stwierdza, że oskarżony nie posiadając fachowej wiedzy dokonywał korekcji kopyt końskich, co powoduje „nieopisany ból”, zatem prawidłowe ustalenia winny skutkować przyjęciem, że oskarżony działaniem swoim umyślnie ranił zwierzęta,
2. obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności art. 7 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez zupełnie dowolne przyjęcie, że znęcanie nastąpiło z powodu „niewystarczającej ilości czasu”, dowolne, chybione i zupełnie niezrozumiałe przyjęcie, że „przejaskrawienie” zeznań świadków powołanych przez oskarżycieli wynika ze „zbędnych emocji związanych z konfliktem” (k. 17 uzasadnienia), podczas gdy Sąd orzekający nie wyjaśnił o jaki konflikt, między jakimi stronami miałby istnieć, a skarżący żadnego konfliktu nie dostrzega, niczym nie poparte i również zupełnie dowolne stwierdzenia, jakoby świadkowie występujący w sprawie posiadali „interes w forsowaniu określonej tezy”, nie określając jednocześnie o jakie konkretnie tezy i interesy chodzi, nie odniesienie się do wszystkich faktów i dowodów zgromadzonych w sprawie, jak choćby nagrań odtwarzanych na rozprawie, nie rozważeniu całokształtu materiału dowodowego i nie wyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, mających istotne znaczenie dla jej rozstrzygnięcia, przez co dokonana ocena jest jednostronna, wybiórcza, całkowicie dowolna, sprzeczna ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, a tym samym nie odpowiadająca kryteriom procedury karnej,

3. obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez zastosowanie art. 5 § 2 k.p.k. w sytuacji istniejących po stronie Sądu wątpliwości, czy prócz tasaka oskarżony do korekcji kopyt używał innych zabezpieczonych narzędzi, podczas gdy wątpliwości jakie powziął mógł rozstrzygnąć poddając badaniu ślady substancji pozostałych na zabezpieczonych narzędziach, celem stwierdzenia czy jest to krew końska czy kurza,

4. obrazę przepisu prawa materialnego, mianowicie art. 35 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt, poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy prawidłowo ustalono, że koń „T.”, którego eutanazja spowodowana była bezpośrednio schorzeniami kończyn, mających zdaniem Sądu I instancji przyczynę w braku korekcji kopyt, a ten stan wywołany został przez brak odpowiedniej pomocy i leczenia weterynaryjnego, co spowodowało skrajne wycieńczenie i ponad 200-kilową niedowagę, spowodowaną zdaniem Sądu poczuciem nieustającego głodu, który to stan sam Sąd określił jako „tragiczny”, a stan kopyt jako „katastrofalny” (również w odniesieniu do innych koni), a będący efektem zaniechania oskarżonego, co zdaniem skarżącego stanowi o szczególnym okrucieństwie jakiego dopuścił się oskarżony,

5. rażącą niewspółmierność orzeczonych jednostkowych kar grzywnien za zarzucone czyny oraz kary łącznej grzywny w wymiarze 350 stawek dziennych grzywny orzeczonej wobec oskarżonego F. G. za przypisane mu przestępstwa, wyrażającą się w wadliwym wyważeniu okoliczności związanych z osobą sprawcy i jego czynami, a to poprzez niedostateczne uwzględnienie okoliczności obciążających, przy jednoczesnym dostrzeżeniu przez Sąd orzekający nieistniejącej faktycznie okoliczności łagodzącej za jaką Sąd uznał fakt, że na skutek przestępstwa oskarżony poniósł wiele negatywnych konsekwencji, głównie natury finansowej, co sprawia, że orzeczona wobec oskarżonego kara nie jest adekwatna do wysokiego stopnia społecznej szkodliwości jego czynu oraz znacznego stopnia zawinienia oskarżonego, nie realizując tym samym stawianych przed nią celów w zakresie społecznego oddziaływania oraz zapobiegawczo - wychowawczych w stosunku do sprawcy.

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w całości i zarzucił „obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj.:

- art. 7 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, że oskarżony dopuścił się czynu zabronionego znęcania się nad zwierzętami, którego społeczna szkodliwość nie była znikoma i w stosunku do którego nie zaistniały okoliczności świadczące o dokonaniu czynu w sposób niezawiniony, podczas gdy prawidłowa ocena wypowiedzi oskarżonego dokonana przy uwzględnieniu swobody jej oceny, zasad prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego powinna prowadzić do wniosku, że standardy, wzorce opieki stosowane w gospodarstwie oskarżonego nie odbiegały od sposobów opieki nad końmi stosowanych w innych gospodarstwach, a pozornie zły stan koni wynikał z przyczyn czysto obiektywnych, niesprokurowanych przez oskarżonego,
- art. 2 § 1 pkt 2 i § 2, art. 5 § 2 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego bez istnienia dowodów uprawdopodobniających fakt popełnienia przestępstwa,
- art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k., poprzez niesłuszne oddalenie wniosków dowodowych oskarżonego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków: R. L., J. C. i Z. M. i brak należytego uzasadnienia stanowiska w tym zakresie, co w stopniu poważnym ograniczyło prawo do obrony oskarżonego,
- art. 410 k.p.k., poprzez wydanie orzeczenia bez uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania,
- art. 624 § 1 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy w sprawie występowały przesłanki do jego zastosowania, a co za tym idzie, zwolnienia oskarżonego z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.

Ponadto obrońca oskarżonego zarzucił wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, mający wpływ na treść orzeczenia, a polegający na:

- przyjęciu za podstawę orzeczenia, iż zeznania świadków zeznających w sprawie świadczą w sposób niebudzący wątpliwości o winie oskarżonego,
- uznaniu, że oskarżony F. G. nakłaniał Ł. M. do składania fałszywych zeznań i przywłaszczył sobie należącego do niego kuca. podczas gdy zebrany materiał dowodowy i prawidłowo ustalony stan taktyczny przeczą temu wnioskowi.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca oskarżonego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy, poprzez uniewinnienie oskarżonego od przypisanego mu czynu, ewentualnie zaś o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W apelacji oskarżyciela posiłkowego zarzucono z kolei wyrokowi:

- błędne ustalenie stanu faktycznego, który miał wpływ na treść orzeczenia przez przyjęcie, że stan utrzymania odebranych koni wynikał z ich choroby, a nie działania oskarżonego,
- błędną zmianę kwalifikacji prawnej czynu przez przyjęcie, że oskarżony nie działał ze szczególnym okrucieństwem,
- rażącą niewspółmierność orzeczonej kary w stosunku do rozmiaru popełnionego czynu.

W konkluzji apelacji wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku albo uchylenie go i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji Sąd Okręgowy w Z., wyrokiem z 20 czerwca 2017 r., sygn. akt VII Ka [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- uchylił orzeczenie o karze łącznej,
- za czyn z art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt wymierzył karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- połączył kary grzywny wymierzone oskarżonemu za pozostałe czyny i wymierzył mu karę łączną grzywny 60 stawek dziennych po 100 złotych każda stawka.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymany został w mocy.

Kasacje od tego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego i Prokurator Rejonowy w N..

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości i zarzucił:

1. rażącą i stanowiącą bezwzględną przyczynę odwoławczą obrazę przepisu prawa procesowego art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. polegającą na utrzymaniu w mocy wyroku skazującego za czyn zabroniony z art. 284 § 1 i 3 k.k., podczas gdy czyn zarzucony skazanemu w chwili orzekania przez Sąd II instancji stanowił wykroczenie

z art. 119 § 1 k.w., a tym samym jego karalność ustała,

2. rażącą obrazę przepisu prawa procesowego: art. 7 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, że oskarżony dopuścił się czynu zabronionego znęcania się nad zwierzętami, którego społeczna szkodliwość nie była znikoma i w stosunku do którego nie zaistniały okoliczności świadczące o dokonaniu czynu w sposób niezawiniony, podczas gdy prawidłowa ocena wypowiedzi oskarżonego dokonana przy uwzględnieniu swobody jej oceny, zasad prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego powinna prowadzić do wniosku, że standardy, wzorce opieki stosowane w gospodarstwie oskarżonego nie odbiegały od sposobów opieki nad końmi stosowanych w innych gospodarstwach, a pozornie zły stan koni wynikał z przyczyn czysto obiektywnych, niesprokurowanych przez oskarżonego,

3. rażącą obrazę przepisu prawa procesowego: art. 2 § 1 pkt 2 i § 2, art. 5 § 2 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego bez istnienia dowodów uprawdopodobniających fakt popełnienia przestępstwa,

4. rażącą obrazę przepisu prawa procesowego: art. 410 k.p.k., poprzez wydanie orzeczenia bez uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania.

Obrońca skazanego wniósł o uchylenie w całości powyższego wyroku i umorzenie postępowania w zakresie czynu z art. 284 § 1 i 3 k.k. stanowiącego wykroczenie z art. 119 § 1 k.w. z uwagi na przedawnienie karalności, w pozostałym zaś zakresie o uniewinnienie skazanego, ewentualnie zaś o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi.

Prokurator Rejonowy w N. zaskarżył wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego w N. w zakresie czynu z punktu II wyroku na korzyść F. G.. Prokurator zarzucił wyrokowi rażącą i stanowiącą bezwzględną przyczynę odwoławczą obrazę przepisu prawa procesowego art. 17 §1 pkt 6 k.p.k, polegającą na utrzymaniu w mocy wyroku skazującego za przestępstwo z art. 284 § 1 i §3 k.k., podczas gdy czyn zarzucony skazanemu w chwili orzekania przez Sąd odwoławczy stanowił wykroczenie z art. 119 §1 k.w., a jego karalność ustała.

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części - pkt. Ic i 2 zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania w zakresie czynu

z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 3 k.k. stanowiącego wykroczenie z art. 119 § 1 k.w. z uwagi na przedawnienie karalności (art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja prokuratora oraz zarzut pierwszy kasacji obrońcy skazanego okazały się zasadne. Pozostałe zarzuty sformułowane w kasacji obrońcy skazanego uznane zostały natomiast za bezzasadne w stopniu oczywistym, co powoduje, że uzasadnienie rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w tym zakresie będzie miało charakter skrótowy. Przypomnieć wypada, że zgodnie z art. 535 § 3 k.p.k. oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej nie wymaga pisemnego uzasadnienia.

W odniesieniu do zarzutu kasacji prokuratora i pierwszego zarzutu kasacji obrońcy skazanego dotyczącego skazania F. G. za występki z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 3 k.k. polegający na tym, że w okresie od 1 grudnia 2013 r. do 1 kwietnia 2014 r. w M. dokonał przywłaszczenia ośmioletniego kuca maści kasztanowatosrokatej o nazwie K. vel P. o wartości 500 złotych na szkodę Ł. M., stwierdzić należy, że zgodnie z art. 119 § 1 k.w. przywłaszczenie było wykroczeniem wtedy gdy wartość przywłaszczonej cudzej rzeczy ruchomej nie przekraczała $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia. W orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego zgodnie przyjmowano, że wartość tego wskaźnika ustalać należy w chwili orzekania, a nie w odniesieniu do czasu popełnienia czynu (zob. m. in. wyrok Sądu Najwyższego w sprawie II KK 209/14).

W dniu wydawania wyroku przez Sąd Okręgowy w Z. $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia wynosiła 500 złotych, a więc dokładnie tyle ile przyjęta wartość kuca. Wskazany przepis art. 119 § 1 k.w. mówił jednak, że przywłaszczenie jest wykroczeniem wtedy gdy wartość przywłaszczonej cudzej rzeczy ruchomej nie przekracza $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia, zatem aby przyjąć, że czyn ten stanowił przestępstwo wartość ta musiałaby być wyższa aniżeli 500 złotych. Zauważyć trzeba, że w obecnym brzmieniu art. 119 § 1 k.w. wprost odwołuje się do kwoty 500 złotych, która musi być przekroczona, aby doszło do przestępstwa. W tym stanie rzeczy przywłaszczenie kuca o nazwie K. vel P. było wykroczeniem, a nie jak przyjęły sądy w tej sprawie przestępstwem z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 3 k.k. Konsekwencją tego stwierdzenia jest odwołanie się do treści

art. 45 k.w. obowiązującego w czasie orzekania. Zgodnie z tym przepisem karalność wykroczenia ustawała, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok. Jeżeli zaś w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność ustawała z upływem 2 lat od popełnienia czynu. Przypisany F. G. czyn popełniony był w okresie od 1 grudnia 2013 r. do 1 kwietnia 2014 r., a więc 1 kwietnia 2016 r. upłynął dwuletni termin przedawnienia. Wyroki sądów obu instancji orzekających w tej sprawie wydane zostały po tej dacie.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że doszło do przeoczenia przez Sąd Okręgowy bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., a precyzyjnie rzecz ujmując, w powiązaniu z treścią art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. Konieczne stało się zatem uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego oraz wyroku Sądu Rejonowego w N. w części dotyczącej skazania z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 3 k.k. i umorzenie postępowania w sprawie przywłaszczenia kuca K. vel P. wobec upływu terminu przedawnienia.

Zarzuty kasacji obrońcy F. G. opatrzone numerami 2, 3 i 4 uznane zostały za oczywiście bezzasadne. Stwierdzić jedynie wypada, że zarówno sąd pierwszej instancji, jak i sąd odwoławczy dokonały starannej oceny dowodów ujawnionych w tej sprawie i wyniki tej oceny oraz sposób jej przeprowadzenia mieszczą się w granicach określonych wskazanymi w kasacji przepisami postępowania. Zarzuty sformułowane w apelacji obrońcy zostały rzetelnie rozpoznane przez sąd odwoławczy co wynika z treści uzasadnienia wyroku tego sądu (zob. s. 6 - 12). Argumentacja tam zawarta odnosi się do konkretnych okoliczności sprawy, jest logiczna i przekonująca.

Orzeczenie o kosztach wydane zostało przy uwzględnieniu kierunku rozstrzygnięcia i art. 527 § 4 k.p.k.